

RIKSDAGENS
GRUNDLAGSUTSKOTT

Helsingfors
den 14 oktober 1994
Utlåtande nr 15

Till Förvaltningsutskottet

När riksdagen den 10 maj 1994 remitterade regeringens proposition nr 57 med förslag till polislag och vissa lagar som har samband med den till förvaltningsutskottet för beredning bestämde den samtidigt att grundlagsutskottet skall avge utlåtande om ärendet till förvaltningsutskottet.

Utskottet har hört polisdirektören Reijo Nau-
lapää vid inrikesministeriet, kriminalöverinspek-
tören Reijo Salminen vid centralkriminalpolisen,
lagstiftningsdirektören Jan Törnqvist vid justi-
tieministeriet, advokaten Aarno Arvela som re-
presentant för Finlands Advokatförbund, pro-
fessorn Mikael Hidén, juris doktor Ora Meres-
Wuori, biträdande professorn Matti Pellonpää,
tf. professorn Teuvo Pohjolainen, professorn Ilk-
ka Saraviita, biträdande professorn Martin
Scheinin och professorn Kaarlo Tuori.

Efter att ha behandlat ärendet från statsför-
fattningsrättslig synpunkt anför grundlagsut-
skottet vördsamt följande.

Regeringens proposition

I propositionen föreslås en ny polislag. Den skall innehålla de viktigaste stadgandena om poli-
sens uppgifter, de allmänna principer som poli-
sen skall iaktta i sin verksamhet, målen för ver-
ksamheten, polisens befogenheter och medborgar-
nas skyldigheter i förhållande till polisen.

I propositionen ingår dessutom förslag till vis-
sa andra lagändringar.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft cirka
ett år efter att de har blivit stadfästa.

I motiveringen till lagstiftningsordningen kon-
stateras att den gällande polislagen har stiftats i
vanlig lagstiftningsordning och att också det som
stadgas i den föreslagna polislagen om polisens
befogenheter att ingripa i medborgarnas grund-
läggande rättigheter är påkallat av ett viktigt
allmänt intresse. I de nya stadgandena anges ex-
aktare när det är tillåtet att ingripa i en viss

grundläggande rättighet och hur polisen då skall
förfara. I de flesta fall är syftet med de stadgade
åtgärderna att värna andra medborgares grund-
läggande rättigheter. Regeringen har ansett att
lagförslagen kan behandlas i den ordning som
föreskrivs i 66 § riksdagsordningen. Med tanke
på tillämpningen av lagen anses det emellertid i
propositionen angeläget att grundlagsutskottet
bereds tillfälle att avge utlåtande om propositi-
onen.

Utskottets ställningstaganden

Allmänt om förslaget till polislag

Polislagen är typexemplet på en lag som lätt
kan råka i konflikt med medborgarnas grundläg-
gande rättigheter, i synnerhet de klassiska frihe-
terna. Betydelsefulla grundläggande rättigheter
med tanke på polisens befogenheter är framför
allt skyddet för personlig frihet och kroppslig
integritet (6 § RF), rörelsefriheten (7 § RF) och
skyddet för hemfrid (11 § RF).

På ett allmänt plan bör det noteras att de mål
som anges i polislagen och som återspeglas i
polisens uppgifter enligt föreslagna 1 § 1 mom.
står för ett allmänt intresse som i viss utsträck-
ning anses motivera inskränkningar i de grund-
läggande rättigheterna bara det stadgas om dem
tillräckligt utförligt och med hänsyn till rätts-
skyddsaspekterna. Det kan konstateras om det
föreliggande förslaget till polislag att de polisbe-
fogenheter som medger inskränkningar i de
grundläggande rättigheterna nu i många avseenden
kommer att regleras väsentligt utförligare än
i gällande lagstiftning.

Enligt utskottets uppfattning har de föreslag-
na befogenheterna och förutsättningarna för att
utöva dem över lag reglerats på ett sätt som inte
ger anledning till anmärkningar med avseende på
stadgandena om grundläggande rättigheter.
Samma generella bedömning kan anföras med

tanke på den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna.

Hemfriden

Enligt 11 § regeringsformen är hemfriden okränkbar och om förutsättningarna för och verkställande av husrannsakan stadgas genom lag. Enligt vedertagen praxis i utskottet kan avsteg från skyddet för hemfriden göras även på annat sätt än genom husrannsakan, men om detta måste stadgas genom lag och i regel kommer ett avsteg i fråga bara när ett viktigt allmänt intresse så kräver (GrUU 8/1994 rd).

Med tanke på denna grundläggande rättighet är paragraferna 14, 16, 18 och 38 i den föreslagna polislagen betydelsefulla. Också 30 och 31 §§ om observation och teknisk observation är viktiga i detta sammanhang eftersom hemfriden enligt regeringsformen åtminstone delvis är ett mer omfattande begrepp än vad som avses i lagförslaget (jfr GrUU 8/1994 rd).

Enligt utskottets uppfattning är 14 och 16 §§ inte problematiska med tanke på skyddet för de grundläggande rättigheterna. Det samma kan sägas om uppfattningen i motiveringen till 18 § att åtgärder enligt 2 mom. är tillåtna också på områden som skyddar hemfriden. Det är dock nödvändigt att stadga om detta i själva lagen. Villkoren i 38 § 3 mom. för tillträde till en plats som omfattas av det grundlagsstadgade skyddet för hemfriden är mycket vagt formulerade. Till denna del bör lagen nödvändigt preciseras, anser utskottet. För ett intrång i hemfriden måste det finnas en konkretare grund än den att föremål eller handlingar "kan vara av betydelse för utredningen". Utskottet hänvisar till sin praxis att strängare villkor än normalt bör ställas för s.k. kontrollfullmakter för tillträde till egentliga bostäder.

Åtgärderna i föreslagna 30 och 31 §§ innebär vanligen ett allvarigare intrång i hemfriden än om behörig person själv är närvarande eller om intrång i hemfriden sker med hans vetskap (GrUU 8/1994 rd). De föreslagna befogenheterna grundar sig på ett samhällligt intresse som är viktigt i sig och godtagbart. De kan anses vara förenliga med de grundläggande rättigheterna, om grunderna för ett intrång är tillräckligt exakt reglerade och om de allmänna rättssäkerhetsgarantierna är adekvata.

Med hänsyn till detta påtalas vissa allmänna strukturella brister i förslaget, till exempel att villkoren för att bevilja befogenheter och besluts-

gången skiljer sig från de betydligt mer försvarliga lösningarna med tanke på rättsskyddet i regeringens proposition nr 22 om teleavlyssning och teleövervakning samt teknisk observation. Den allmänna linjen i förslaget till polislag är att polisen vid utredningar skall ha större befogenheter för teknisk avlyssning och teknisk observation än vad tvångsmedelslagen medger vid förundersökning av brott.

Enligt utskottets uppfattning är det motiverat inte bara med tanke på de grundläggande rättigheterna och friheterna utan också med tanke på konventionen om de mänskliga rättigheterna att stadgandena i polislagen och stadgandena i nämnda proposition samordnas. Dessutom är det skäl att ta upp 31 § 3 mom. som en viktig detalj. Enligt detta lagrum får teknisk observation bedrivas även av en person som befinner sig på ett hemfriddskyddat område, om det är nödvändigt för att åtgärden tryggt skall kunna vidtas. Enligt utskottets åsikt bör detta villkor preciseras.

Tillgripande av maktmedel

I förslaget till polislag ingår stadganden som medger polisbefogenheter för andra än personer i tjänstemannaställning. Detta innebär en möjlighet att tillgripa maktmedel.

Utskottet anser i sitt utlåtande nr 1/1994 rd att den ur 1, 2 och 84 §§ regeringsformen härledda principen att den offentliga makten utövas av tjänstemän inte utgör ett ovillkorligt hinder för att också andra än tjänstemän i begränsad utsträckning ges befogenheter som kan betraktas som utövning av offentlig makt, bara det straffrättsliga tjänsteansvaret täcker åtgärderna. Där emot anser utskottet att om rätt att utnyttja maktmedel anförtros andra än tjänstemän krävs det att lagen stiftas i grundlagsordning.

Meningen är att 8 § 1 mom. i förslaget till polislag skall utgöra en generell grund för att även andra än tjänstemän skall kunna ha en bestående rätt med självständig prövning att tillgripa maktmedel som hör till polisen. I överensstämmelse med ovan anförda ståndpunkt måste stadgandet komma till i grundlagsordning. Lagförslaget kan emellertid behandlas i vanlig lagstiftningsordning till denna del, om momentet kompletteras så att de särskilda polisbefogenheterna inte kan inbegripa rätt att utnyttja maktmedel om inte den person det gäller är statstjänsteman. Utskottet anser dessutom att lagen bör kompletteras med stadganden om att inrikesmi-

nisteriet och länsstyrelsen uttryckligen har skyldighet att övervaka utövandet av särskilda polisbefogenheter.

Föreslagna 27 § 3 mom. och 45 § gäller befogenheter för den som bistår en polisman. Med hänsyn till det som utskottet uttalat ovan kan också dessa förslag anses vara statsförfattningmässigt betänkliga. Befogenheterna avviker dock från de särskilda polisbefogenheterna i 8 § såtillvida att det här är fråga om att en polisman har ett tillfälligt behov av hjälp från utomstående i ett visst konkret tjänsteuppdrag.

En utomståendes rätt att använda maktmedel på föreslaget sätt kan enligt utskottet mening anses vara godtagbart i statsförfattningsrättsligt hänseende om det klart och tydligt stadgas att denna möjlighet är ett undantag och att det är tillåtet bara om en polisman på grund av ett ytterst viktigt och skyndsamt tjänsteuppdrag måste anlita utomstående för att använda maktmedel. Det bör dessutom klart anges att utomstående med dessa begränsningar har rätt att använda maktmedel bara under ledning av en polisman. Om dessa synpunkter beaktas i 27 § 3 mom. och 45 § polislagen kan lagförslaget utan hinder av dessa stadganden behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kompletterande polispersonal

Föreslagna 41 § gäller s.k. kompletterande polispersonal. Den kompletterande polispersonalen skall ha samma befogenheter och skyldigheter som polismän att upprätthålla allmän ordning och säkerhet. Sålunda är det fråga om en likadan fortgående rätt att tillgripa maktmedel med självständig prövning som i 8 § 1 mom. I jämförelse med den ordinarie polisen bör de som tillhör den kompletterande polispersonalen anses inneha på så sätt tillfälliga uppgifter att de på ovan nämnda grunder kan ges rätt att använda maktmedel bara i grundlagsordning.

Vid bedömningen av lagstiftningsordningen för det föreslagna arrangemanget bör det också uppmärksammas på vilka grunder någon kan ingå i kompletterande polispersonal. Lagförslaget och motiveringen lämnar frågan öppen; enligt lagen skall det bl.a. förordnas om inkallade i tjänst. Det är t.ex. oklart om lagen avser att man frivilligt söker sig till den kompletterande polispersonalen och om detta beaktas som förkortad tjänstgöringstid enligt värnpliktslagstiftningen, eller om det är fråga om ofrivillig upptagning som bygger på värnplikt. Det är klart att 75 §

regeringsformen inte täcker denna möjlighet. Eftersom det föreslagna bemyndigandet kan tolkas så att det också gäller det sistnämnda alternativet kan det verkställas endast i grundlagsordning.

Enligt grundlagsutskottets åsikt är det skäl att på allvar överväga om inte den kompletterande polispersonalen bör separeras från den föreliggande polislagen och om inte beredningen av ärendet bör fortsätta i samband med beredskapslagstiftningen.

Polisförordnanden

Enligt föreslagna 51 § kan inrikesministeriet utfärda polisförordnanden. Brott mot dem kan medföra bötesstraff.

Förslaget kan kritiseras både utifrån den statsförfattningsrättsliga uppfattningen om delegerings omfattning och bland annat den straffrättsliga legalitetsprincipen, eftersom bemyndigandet i lagen är generellt. Å andra sidan kan förslaget omfattas med stöd av långvarig lagstiftningspraxis. — Enligt utskottets uppfattning bör det ännu övervägas om bemyndigandet är behövt. I varje fall vore det på sin plats att begränsa bemyndigandet i lagen till att gälla bara bestämmelser som veterligen gäller begränsningar av rörelsefriheten inom vissa typer av riskfyllda områden och som också nu ingår i polisförordnanden.

Internationellt samarbete

Föreslagna 1 mom. i 52 § om internationellt samarbete är en hänvisning till författningar och avtal som kommit till i behörig ordning. Momet bemyndigar inte t.ex. till avsteg från polislagen eller stadganden i andra lagar. Om 1 mom. uppfattas på detta sätt är det i statsförfattningsrättsligt hänseende oproblemiskt.

Samma paragrafs 2 mom. gäller inrikesministeriets rätt att sluta samarbetsavtal inom polisens verksamhetsområde med de myndigheter som svarar för polisverksamheten i andra stater. Denna rätt för myndigheten att ingå avtal utgör ett undantag från 33 § regeringsformen. Hos oss har attityden till möjligheten att genom en lag ge myndigheter rätt att sluta avtal varit återhållsamare än till det alternativet att myndigheter i avtal som ingåtts i enlighet med 33 § regeringsformen ges rätt att ingå avtal t.ex. om tekniska granskningar och kompletteringar eller om delarna i ett samarbete (t.ex. GrUU 7/1992 rd).

Frågan om att genom lag ge myndigheter rätt

att ingå avtal har behandlats i utskottets utlåtanden nr 15/1982 rd och 2/1983 rd. Enligt dessa utlåtanden får ett bemyndigande inte vara obegränsat med hänsyn till den som får det eller innehållet, det måste ange de subjekt för den internationella rätten som avtal ingås med och det bör när som helst kunna återkallas av presidenten.

Förslaget uppfyller delvis dessa krav. Inrikesministeriet skall vara det organ som bemyndigas. Ministeriets rätt att ingå avtal begränsas av att ett avtal inte får leda till ändringar i en lag, att det bör hänföra sig till polisens verksamhetsområde och gälla samarbete och att en internationell organisation inte kan vara part i avtalet, lika litet som en regering på en främmande stats vägnar kan vara det.

Av dessa begränsningar är de som gäller innehållet i ett bemyndigande och eventuella avtalsparter rätt generella och alltför opreciserade från statsförfattningsrättslig synpunkt och bör därför preciseras. Innehållet i bemyndigandet kan lämpligen konkretiseras för det första genom att ministeriet inte ges rätt att ingå avtal i ärenden som hör till lagstiftningens område eller som i övrigt kräver riksdagens samtycke. Dessutom bör rätten att ingå avtal begränsas till normala samarbetsavtal med tanke på de allmänna målen för polisens verksamhet. För de avtalslutande parternas vidkommande kan lagförslaget preciseras genom att där nämns att behöriga myndigheter t.ex. i grannstaterna och Östersjöstaterna kan komma i fråga som avtalslutande parter.

Lagförslaget anger inte särskilt om bemyndigandet kan återkallas eller inte. Därför är det enligt utskottets mening väsentligt att notera att den nu föreslagna begränsade rätten för inrikesministeriet att ingå avtal inte utesluter den kompetens som republikens president har med stöd av 33 § regeringsformen. Detta har åter till följd att om presidenten inleder avtalsförhandlingar på ett område där också ministeriet har kompetens, åsidosätts ministeriets behörighet. Om förslaget uppfattas på detta sätt är det enligt utskottets åsikt inte till denna del problematiskt ur statsförfattningsrättslig synvinkel.

Med beaktande av det ovan anförda anser utskottet att 52 § 2 mom. kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning om det ändras t.ex. på följande sätt: *"Inrikesministeriet kan i ärenden som inte hör till lagstiftningens område eller som inte annars kräver riksdagens samtycke sluta normala samarbetsavtal inom polisens verksamhetsområde med de myndigheter i grannstaterna och Öster-*

sjöländerna som svarar för polisverksamheten (utesl.)".

Andra omständigheter

I 2 § polislagen ges det inte något klart uttryck för proportionalitetsprincipen och detta är ett missförhållande. Nu framgår principen ostridigt bara av 27 § om användningen av maktmedel.

Den i förslagets 10 § angivna skyldigheten att lämna personuppgifter är mycket omfattande. Skyldigheten bör preciseras så att den närmast gäller okända personer som kan misstänkas vara efterlysta eller som annars behöver förhöras eller höras på grund av polisiära uppgifter eller som kan utsättas för åtgärder enligt polislagen. Enligt motiveringen till paragrafens 1 mom. är det tillräckligt att uppge födelsedatum, medan lagtexten kräver personbeteckning.

Omfattningen av en polismands rätt att ge befallningar är oklar i 26 §. Är ett så pass vagt generellt stadgande över huvud taget behövligt, eftersom lagen även annars ger polisen rätt att ge olika slags befallningar och vid behov verkställa dem med maktmedel?

Enligt motiveringen till 30 § är observation tillåten också i syfte att begränsa skador, vilket inte får stöd i lagtexten.

Enligt 34 § 1 mom. leder vilket som helst tjäns-
teuppdrag som polisen utför till att tystnadsplikten bryts. Förslaget avviker från den numera vedertagna systematiken i fråga om tystnadsplikten. Gällande stadganden om tystnadsplikt bygger på den principen att det bör stadgas särskilt under vilka förutsättningar en viss myndighet är berättigad att få uppgifter som bör hemlighållas. — Vidare är det skäl att precisera hänvisningen i 35 § 3 mom.

Polisens tystnadsplikt enligt 42 § 3 mom. kommer inte att bli något större hinder för polisen att lämna ut uppgifter till utomstående. Utskottet uppmärksammar att tillämpningen av stadgandet i praktiken kan leda till situationer som måste beaktas med hänsyn till integritetsskyddet i Europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna, bl.a. därför att lagen inte ger några särskilda garantier för rättsskydd. Stadgandet bör preciseras.

Utskottet påpekar att lagförslaget genomgående använder begreppet polisman, som innebär en åtskillnad mellan könen. Enligt utskottets uppfattning kunde lagen mycket väl formuleras utan att detta begrepp används. Förvaltningsutskottet bör uppmärksamma saken.

Det 15:e lagförslaget

Regeringens förslag till ändring av 9 § lagen om allmänna sammankomster innebär att en sammankomst kan upplösas också om de föreskrifter som polisen meddelat för upprätthållande av allmän ordning inte följs. Eftersom lagen om allmänna sammankomster också måste tillämpas på demonstrationer kan det anses i viss mån betänkligt att rätten att upplösa sammankomster utvidgas. I detta sammanhang kan det också ifrågasättas om det faktiskt är behövt att utvidga dessa rättigheter, i synnerhet som den revidering av de grundläggande fri- och rättigheterna (RP 309/1993 rd), som är under behandling

i riksdagen, stödjer en revidering av 1907 års lag om allmänna sammankomster.

På grundval av det ovan sagda anför grundlagsutskottet vördsamt

att det 2—16 lagförslaget kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen och

att det 1:a lagförslaget kan behandlas i den ordning som föreskrivs i 66 § riksdagsordningen, om utskottets statsförfattningsrättsliga anmärkningar mot 8 § 1 mom., 27 § 3 mom., 45 § och 52 § 2 mom. behöri gen beaktas och om 41 § stryks.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Niinistö, medlemmarna Kaarilahti, Koskinen, Laine, M. Laukkanen, Mölsä, Nikula,

Vistbacka, Vuoristo (delvis), Vähänäkki och Väistö samt suppleanterna Helle, Lamminen och Pura.

Avvikande åsikt

1. Allmänt

Såvitt jag kan se innebär lagen på det hela taget att polisens befogenheter preciseras. Å andra sidan har propositionen kritiserats i utlåtanden från justitieministeriet och vissa andra sakkunniga och många förslag till ändringar har framställts. På basis av dessa sakkunnigbedömningar anser jag att propositionen delvis är dåligt beredd.

2. Detaljerade anmärkningar

I utskottets utlåtande har många av de sakkunnigas anmärkningar och preciseringsförslag beaktats. Tyvärr ansåg utskottsmajoriteten det inte behövt att ta in vissa av deras anmärkningar i utlåtandet. Nedan lägger jag i korthet fram de förslag som enligt min mening också borde ha beaktats i utlåtandet.

Det viktigaste av mina förslag som inte noterades var att 2 § bör kompletteras med en propor-

ionalitetsprincip som begränsar polisens befogenheter. Jag föreslog följande stycke i utlåtandet:

"Föreslagna 2 § bör kompletteras med ett stadgande om att det med stöd av polislagen inte är tillåtet att göra intrång i någons rättigheter, om det inte är både nödvändigt för att uppnå ett i lagen stadgat godtagbart syfte och genomförbart på ett sätt som inte står i disproportion till intrånget i rättigheten."

Jag föreslog också att 31 § 3 mom. skall strykas eftersom stadgandet jämfört med propositionen om teleavlyssning (RP 22/1994 rd/GrUU 8/1994 rd) utvidgar befogenheterna för teknisk observation på det område som inte omfattas av hemfriden så att polisen får fatta beslut om det utan tillstånd av en domstol. Utskottet preciserade visserligen villkoren för teknisk observation.

Från första början föreslog jag att 42 § 3 mom. i det första lagförslaget skall strykas. Där stadgas om rätt för polisen att ge utlåtanden om en persons tillförlitlighet och lämplighet. Eftersom utskottet i sitt utlåtande uppmärksammade rätts-

skyddsgarantierna vid detta förfarande med utlå-
tanden och krävde att de skall preciseras, från-
gick jag mitt ursprungliga förslag.

Med hänvisning till ett sakkunnigutlåtande
föreslog jag att 1 § 2 mom. skulle preciseras. Stad-

gandet skulle ha fått följande lydelse: "Polisen
skall även utföra andra uppgifter som enligt sär-
skilda stadganden *i lag eller förordning* åligger
polisen samt inom ramen för sina uppgifter läm-
na var och en den hjälp han behöver."

Helsingfors den 18 oktober 1994

Ensio Laine

RIKSDAGENS
GRUNDLAGSUTSKOTT

Helsingfors
den 20 januari 1995
Utlåtande nr 15 a

Till Förvaltningsutskottet

Förvaltningsutskottet bad genom en skrivelse av den 16 december 1994 grundlagsutskottet att avge ett utlåtande om en ändring av 41 § i det förslag till polislag som ingår i regeringens proposition nr 57 med förslag till polislag och vissa lagar som har samband med den.

Utskottet har hört överinspektören Jorma Toivanen vid inrikesministeriet, lagstiftningssekreteraren Tuula Majuri vid justitieministeriet, professorn Mikael Hidén, professorn Ilkka Sara- viita och professorn Kaarlo Tuori.

Grundlagsutskottet har behandlat ärendet ur ett statsförfattningsrättsligt perspektiv och anför värdsamt följande.

Begäran om utlåtande

Grundlagsutskottet ansåg i sitt utlåtande nr 15/1994 rd att en av förutsättningarna för att förslaget till polislag skall kunna behandlas enligt 66 § riksdagsordningen var att 41 § stryks. Förvaltningsutskottet har begärt utlåtande av grundlagsutskottet i fråga om lagstiftningsordningen eftersom inrikesministeriet har föreslagit följande ändringar i 41 § jämfört med regeringens proposition:

41 §

Komplettering av polispersonalen

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Till den kompletterande polispersonalen kan in- kallas en person som till sina personliga egenska- per lämpar sig för uppgiften och som genom ett avtal med chefen för polisdistriktet förbinder sig att sköta uppgiften. (Nytt)

För upprätthållande av allmän ordning och säkerhet har den som tillhör den kompletterande polispersonalen samma befogenheter och skyl- digheter som en polisman har enligt denna lag.

I fråga om rätten att använda maktmedel gäller dock det som stadgas i 45 §. (2 mom. i regeringens proposition)

Om den kompletterande polispersonalens uppgifter, utrustning, utbildning och inkallande samt villkoren i avtalsförhållandet stadgas genom förordning. (3 mom. i regeringens proposition).

Utskottets ställningstaganden

I sitt utlåtande nr 15 ansåg grundlagsutskottet att 41 § i förslaget till polislag strider mot grund- lagen, eftersom den kompletterande polisperso- nalen skulle ha fått samma rätt att använda maktmedel som poliserna och det utifrån lagen skulle ha varit oklart om intresserade frivilligt kan ansluta sig till den kompletterande polisper- sonalen eller om det också ingår drag av ofrivil- lighet.

Enligt den nya utformningen av 41 § är rätten för den som ingår i den kompletterande polisper- sonalen att bruka maktmedel knuten till 45 § i den föreslagna lagen. Denna paragraf gäller be- fogenheterna för den som bistår en polisman, och inrikesministeriet har föreslagit att den skall änd- ras på grund av grundlagsutskottets statsförfat- ningsrättsliga anmärkning. När det gäller bruket av maktmedel föreslås 45 § få sitt innehåll från 27 § 3 mom., som också har föreslagits bli ändrat på grund av grundlagsutskottets anmärkning.

Om den kompletterande polispersonalens rätt att bruka maktmedel begränsas på detta sätt eli- mineras den grundlagsstridighet som ingår i lag- förslaget i propositionen. Ur detta perspektiv sett kan lagförslaget därför behandlas enligt 66 § riks- dagsordningen. Med tanke på tydligheten vore det ändå riktigare att i 41 § hänvisa direkt till 27 § 3 mom., där det uttryckligen stadgas om rätten att använda maktmedel för den som bistår en polisman.

Av det nya 2 mom. i 41 § framgår att medverkan i den kompletterande polisstyrkan är frivillig. Därför utgör inte heller 75 § regeringsformen något hinder för att behandla lagförslaget i vanlig lagstiftningsordning. Utskottet påpekar att det i momentet ingår en fullständigt onödig konjunktion ”och” i den finska texten.

Med stöd av det ovan sagda anför grundlagsutskottet värdsamt

att lagförslaget i den form som framgår av förvaltningsutskottets begäran om utlåtande kan behandlas enligt 66 § riksdagsordningen utan hinder av 41 §.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Niinistö, medlemmarna Jansson, Kaarilahti, Koskinen, J. Leppänen, Moilanen, Mölsä,

Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vuoristo, Vähänäkki och Väistö samt suppleanten Helle.

Avvikande åsikt

Polisens personal kunde också i fortsättningen kompletteras genom polisbemyndigande när det ”behövs med hänsyn till statens säkerhet eller exceptionella förhållanden”. Stadgandet i lagen är mycket allmänt formulerat, och den kompletterande polispersonalens uppgifter blir därför till stor del beroende av förordning.

Statsrådet får befogenhet att komplettera polisens personal utan att det egentligen stadgas om var gränsen för antalet kompletterande poliser går samt under vilka förutsättningar och för hurdana uppgifter denna polispersonal kan användas. Befogenheten har ingen som helst koppling till sådana exceptionella förhållanden som avses i lagen om beredskapstillstånd eller lagen om för-

svarstillstånd. Kriterierna för att befogenheten skall få utnyttjas är sålunda så omfattande att de inte kan utfärdas i vanlig lagstiftningsordning, i synnerhet som avtalsvillkoren, inkallande i tjänst och uppgifterna när det gäller den kompletterande polispersonalen till väsentliga delar måste bestämmas genom förordning.

Med stöd av det ovan sagda anför vi värdsamt att grundlagsutskottet i sitt utlåtande borde ha uttalat

att förslaget till polislag på grund av 41 § i förvaltningsutskottets begäran om utlåtande skall behandlas enligt 67 § riksdagsordningen.

Helsingfors den 20 januari 1995

Paavo Nikula
Raimo Vuoristo

Marjut Kaarilahti
Matti Vähänäkki

Johannes Koskinen
Esko Helle